

Motion till riksdagen 2012/13:U312

av **Bodil Ceballos m.fl. (MP)**

Nordafrika och Sahel

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att aktivt verka för överföring av ren teknik till Sahelområdet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka det humanitära biståndet till offren för torkan i Sahelområdet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att bistå med ökad hjälp till flyktingarna i Sahelområdet.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att fördöma slaveriet i Mauretanien.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att fördöma dödsstraffet.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka konfliktförebyggande med fokus på hela Sahelregionen.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Algeriets och Egyptens inställning till vapenhandelsfördraget.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om aktivt stöd till demokratibyggande i södra grannskapet.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att särskilt stötta kvinnors rättigheter.

Hungerkatastrof

Sahelområdet är ett av de områden i världen som är värst drabbat av klimatpåverkan. För tredje gången på bara sju år har Västafrika drabbats av en svältkatastrof på grund av torka. 18 miljoner människor från Senegal i väster till Tchad i öster uppskattas lida av matbrist. En miljon barn lider av akut undernäring. Inte bara gröna partier och miljörelser pekar nu på att

klimatet förändrats. Det gör att det traditionella jordbruket inte fungerar. Förra året kom regnen inte alls eller väldigt gles och oregelbundet. Det gjorde att skördarna uteblev. År 2010 var situationen den motsatta med häftiga skyfall och översvämningar i bland annat Mauretanien.

Förutom egna dåliga skördar bidrar de ovanligt höga globala matpriserna till svårigheter att importera mat i väntan på nästa skörd.

FN, Röda Korset och andra organisationer har under sommaren delat ut nödhjälp till mer än 10 miljoner människor. Det har förhindrat en stor svältkatastrof, men krisen är inte över. Många EU-länder har starka band till länderna i området och har sedan tidigare utvecklingsarbete i olika länder. Som ett resultat av den europeiska ekonomiska krisen minskar mängden bistånd. Sverige bidrar med humanitär hjälp till den drabbade regionen men mer behövs. I synnerhet nu när andra inte har möjlighet att bidra i samma utsträckning som tidigare.

För att underlätta för människor i Sahelområdet behövs inte bara bistånd. Det behövs ren teknik för att minska den egna klimatpåverkan (den mesta energin kommer från fossila bränslen) och för att anpassa länderna till det ändrade klimatet. Sverige bör aktivt verka för detta.

Flyktingsituationen

Förutom de västahariska flyktinglägren i Tindouf i Algeriet har vi nu ännu en flyktingkatastrof i området till följd av oroligheterna i grannlandet Mali. Omkring 300 000 människor har flytt till grannländerna och fler väntas.

Sverige har haft ett långvarigt engagemang för de västahariska flyktingarna i Algeriet. Så också Spanien, som nu i den ekonomiska krisens spår drar ned på detta. Det leder bland annat till att färre barn får möjlighet att resa till Spanien som sommarbarn där de tidigare fått möjlighet att åtminstone under sommaren få en näringsriktig kost. Ett av de stora problemen i lägren är den ensidiga kosten som leder till undernäring. Situationen är relativt akut enligt uppgift från sjukhusläkaren. Bättre mat leder inte till att situationen för flyktingarna i Tindouf blir löst men det leder till en bättre hälsa för över 125 000 personer och en drägligare situation för dem som tvingas leva där i väntan på en slutlig lösning på konflikten med Marocko.

Mauretanien har bara en regnsäsong per år och landet består i princip av öken. Förra året uteblev regnet på sina håll. På andra håll regnade det för häftigt. Resultatet blev utebliven skörd. Förutom de problem torka och dåliga skördar ger har situationen förvärrats av den stora flyktingströmmen från Mali. FN har nu öppnat ytterligare ett flyktingläger. Inget pekar i dag på att flyktingströmmen kommer att avta.

Sverige kan och bör bistå både de västahariska och de maliska flyktingarna i Sahelområdet.

Slaveri

Den 9 oktober 1847 avskaffade Sveriges riksdag transatlantisk slavhandel och de svarta slavarna på den svenska kolonin S:t Barthélemy friköptes. Det har tagit betydligt längre tid i vissa andra delar av världen. Mauretanien förbjöd formellt slaveri 1981 men först 1997 blev det kriminaliserat. Ändå fortsatte slaveri vara accepterat och slavar köps och säljs öppet i landet. Den 9 augusti 2007 gjorde Mauretaniens parlament en ny ansats att kriminalisera slaveriet. Mauretaniens slaveri omfattar även en rasdimension. Slavägarna är ättlingar till invaderande arabiska grupper och berber-stammar med ljusare hy medan slavarna är mörka afrikaner. I augusti och september 2011 hölls demonstrationer i landet mot bland annat slaveri. Det ledde till våldsamma sammanstötningar med polisen och flera personer skadades och greps.

Trots kriminaliseringen av slaveri 1997 har inte ett enda fall tagits upp i domstol. Istället har vi den absurda situationen att de som protesterar mot slaveriet straffas istället för tvärtom. Under 2011 dömdes t.ex. 6 män som är aktiva i en organisation som arbetar mot slaveri i Mauretanien för att de polisanmält en kvinna som höll en tioårig flicka som slav. De dömdes efter en tid i häkte till sex månaders villkorlig dom för otillåten ”protest” och ”uppror” medan den anmälda kvinnan greps och därefter släpptes på villkor att hon skulle rapportera till polisstationen varje vecka.

Sverige bör kraftfullt fördöma att de som protesterar mot slaveri straffas och att de som begår den kriminaliserade handlingen att hålla någon som slav inte lagförs.

Dödsstraff

Under 2011 avrättades minst 1 person i Egypten, minst 7 i Sudan och 5 i Sydsudan. Under samma år avkunnades dödsdomar i följande länder i Nordafrika och Sahelområdet: Algeriet minst 51, Egypten minst 123, Marocko/Västsahara 5, Sudan minst 13 och Sydsudan minst 1.

Även om det är positivt att antalet stater som faktiskt verkställer dödsstraff eller avkunnar dödsdomar har sjunkit så är det fortfarande alltför många.

Att så många dödsdomar avkunnats i Egypten under 2011 är särskilt anmärkningsvärt förutom att Egypten faktiskt också verkställde en avrättning. Det är knappast det demonstranterna på Tahrirtorget demonstrerade för. Också Algeriet utmärker sig under 2011 med ett högt antal avkunnade dödsdomar.

Det är av stor vikt att EU i grannskapspolitiken tydligt uppmärksammar och fördömer användningen av dödsstraff i dialogen med våra grannar i södra partnerskapet.

Vapenhandel

Efter Libyenkriget rör sig mängder med beväpnade grupper i hela Sahelområdet. Det gör säkerhetssituationen för alla som lever där mycket svår. Miljöpartiet verkar för att både den legala och den illegala vapenhandeln ska minska i omfång. För att det ska vara möjligt behöver man gå till botten med de grundproblem som fattigdom, förtryck, diktatur, arbetslöshet, kamp om naturresurser etc. som leder till ett upplevt ökat behov av vapen. Man måste också på diplomatisk väg lösa konflikter mellan olika folk. I dag ser vi tydligt hur den olösta konflikten mellan tuaregerna och staten Mali lett till en splittring av landet och till att andra än tuaregerna själva med hjälp av alla dessa vapen som rört sig fritt i området kunnat ta makten från både Mali och tuaregerna själva. Sverige bör igenom utvecklingssamarbetet verka konfliktförebyggande med fokus på hela regionen.

Tyvärr gick det vapenhandelsfördrag som förhandlades i New York under sommaren inte igenom eftersom Kina, Ryssland och USA krävde mer tid för förhandlingar. Så småningom kommer fördraget dock att bli verklighet eftersom drygt 90 länder tydligt uttalade att de vill se en fortsatt process. Behovet av ett starkt fördrag som skyddar mänskliga rättigheter och som försvårar den legala vapenhandeln till länder som kränker de mänskliga rättigheterna är stort.

Ett stort problem med den legala handeln är att vapnen i slutänden hamnar i händerna på allehanda våldsverkare, krigsherrar, terroristgrupper etc. som på så sätt kan sprida skräck omkring sig och begå övergrepp på civila.

Det var dock inte bara stormakterna som var ett hinder för att kunna slutföra förhandlingarna om ett avtal. Andra länder som kämpade emot var Algeriet, Egypten, Iran, Nordkorea och Syrien.

Sannolikt kommer nu utkastet till fördrag lämnas över till FN:s generalförsamling. Texten behöver då inte antas med konsensus utan det räcker med två-tredjedelsmajoritet.

Att flera länder som omfattas av södra grannskapet aktivt motarbetar vapenhandelsfördraget är mycket oroväckande. Sverige bör självt och genom EU verka för att Algeriet och Egypten ska ompröva sina inställningar till vapenhandelsfördraget.

Södra grannskapet (Nordafrika)

Den arabiska våren har nu gått in i en ny fas i Nordafrika. Förhoppningarna de många demonstranterna har närt om demokrati, jämlikhet och frihet har inte entydigt infriats. Vägen till demokrati är lång och stenig. Vägen till jämställdhet likaså.

I Marocko kom protesterna av sig tidigt. Kungen genomförde ett antal reformer och val har hållits.

I Algeriet kom protesterna av sig väldigt snabbt. Landet är ett av de länder i Nordafrika som avkunnar många dödsdomar.

I Tunisien har val hållits men många problem återstår att övervinna.

I Libyen, där västmakterna väldigt aktivt ingrep i konflikten, känns situationen mest kaotisk. Efter attentatet mot ambassaden har dock regeringen beslutat att miliserna ska bort alternativt lyda under regeringen. Val har dock hållits och oljeleveranserna verkar fungera.

I Egypten ställdes den förra presidenten inför rätta och dömdes i domstol. Militären har i princip behållit makten trots att val hållits. Protesterna återkommer med jämna mellanrum.

När man tittar på uppfyllandet av millenniemål 3 Jämställdhet visar de att det återstår mycket att göra i alla nämnda länder för att nå målen för jämställdhet i arbetslivet och i statsförvaltningen. I synnerhet det sista ligger lågt för dem alla.

EU har genom grannskapspolitiken stora möjligheter att stötta de nya demokratierna på deras knaggliga väg mot stabilitet och fungerande demokratiska institutioner. Sverige bör aktivt verka för att det stödet inte ska ske utifrån ett europeiskt egenintresse utan som aktivt stöd till demokratibyggnad. Sverige bör också, som vi brukar, särskilt stötta arbetet med jämställdhet och kvinnors rättigheter.

Stockholm den 4 oktober 2012

Bodil Ceballos (MP)

Valter Mutz (MP)

Peter Rådberg (MP)